

Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg

BYGG OG ANLEGG 2012

INNHold

VI SKAL BYGGE NORGE

Innen 2030 vil Norge ha seks millioner innbyggere, en million mennesker mer enn i dag. En hurtigere befolkningsvekst enn vi noensinne har sett. Denne ekstra millionen skal bo, arbeide, handle, gå på skole og ha et godt helse- og omsorgstilbud. Når veksten ventes å konsentrere seg rundt de største byene generelt og Oslo spesielt, står samfunnet ovenfor helt nye utfordringer når det gjelder kapasitet. Ikke bare vil vi trenge titusener nye boliger, vi trenger også infrastruktur og offentlige bygg, næringsbygg og arealer for fritid og friluftsliv.

Entreprenørene er et verktøy Norge trenger for å møte denne veksten. For å bygge nytt, for å bygge om eller vedlikeholde. Sammen med andre aktører i byggenæringen, er det samlet denne gruppen bedrifter – store som små – som vil bygge Norge og sette samfunnet i stand til å løse viktige oppgaver i fremtiden. Vi vet det vil bli slik. Spørsmålet er *hvordan*.

Svaret er åpenbart: Gjennom å tilrettelegge for infrastruktur med tilhørende planer for hvor og hvordan det skal bygges. Miljøvennlig infrastruktur, og tilstrekkelig infrastruktur. Kravet om bedre løsninger for transport rundt og i de største byene er ikke bare et krav om å bedre hverdagen for de som bruker kollektivtransport eller veinett i dag, det er et krav om å finne løsninger som er bærekraftige og har kapasitet også inn i fremtiden. Å tilrettelegge for ny bolig- og næringsutvikling i tilknytning til infrastruktur er ikke bare miljøvennlig, det er også nødvendig. For det er først når vei – og helst bane – er på plass, at omfattende utbygging kan bli forløst. Det er da markedet svarer til samfunnets forventning om vekst. Det er da tomtearealer blir attraktive å utvikle.

Det er det offentlige, og dermed politikernes, ansvar å tilrettelegge for god utvikling av samfunnet i årene som kommer. Skal entreprenørene være verktøy, må hånden som holder det både kjenne verktøyet og være styrt av en plan. EBA arbeider hver dag med å styrke det offentliges håndlag med bygg- og anleggsnæringen, og med å understreke viktigheten av å ha en god plan. Like mye som det er nødvendig at det offentlige øker sin kompetanse som bestiller, vil en storstilt utbygging av infra-

struktur kreve mer effektiv planlegging, raskere og mer helhetlig utbygging, samarbeid mellom bransjene og sist – men ikke minst – langsiktig oppbygging og forutsigbar finansiering.

Nødvendigheten av å se infrastruktur og bygg i sammenheng, følges naturlig av å sikre høy kvalitet på det som skal bygges. Gjennom Bygg 21 vil kunnskapsformidling, kompetanse, forenkling og optimale planprosesser stå sentralt. Og i et marked der det offentlige blir en stadig større bestiller, er det viktig det offentlige tar en rolle som forbilder som bestiller og pådriver for innovasjon. Det vil gjøre bedriftene til enda bedre leverandører, og gi løsninger som er til glede i generasjoner.

Skal vi bygge Norge, vil vi gjøre det skikkelig.

RASKERE, HØYERE, BREDERE – MEN OGSÅ BEDRE

Det norske bygg- og anleggsmarkedet er i rask vekst. Samtidig øker konkurransen fra utenlandske aktører, og næringen trenger flere arbeidere og funksjonærer. Hvordan går vi inn i fremtiden for å sikre en seriøs og lønnsom næring?

Mens de fleste land i Europa har høy arbeidsledighet og sviktende konjunkturer, preges Norge av sterk vekst. En voksende befolkning og etterslep i utbygging av infrastruktur gir behov for store investeringer i bygg og anlegg, og en sterk økonomi gjør slike investeringer mulig.

Ledig kapasitet blant utenlandske entreprenører og arbeidere setter oss også i stand til å løse mange oppgaver. Vi har kapasitet. Men konkurransen på tilbydersiden hardner til, og marginene presses, ikke bare i kroner og øre men i form av levert kvalitet. Norge er et attraktivt marked, og dette setter høye krav til hvordan norske byggherrer – offentlige som private – opptrer som bestillere. Både for å få leveranser som er bærekraftige og holder mål, og for å ivareta nødvendig kompetanse og ansatte.

For EBAs medlemmer medfører de stigende innenlands konjunkturer både muligheter og utfordringer. God ordretilgang og kapasitet skal gjøre det mulig å levere det samfunnet forventer og trenger de neste årene. Samtidig vil ensidig fokus på pris og ikke total kostnad fra byggherrer, kunne undergrave både rekruttering til næringen og den seriøsitet som skal prege den.

EBAs oppgave er å bidra til et velfungerende marked med konkurranse på like vilkår. Med et slikt marked vil vi også etter at høykonjunkturen innenlands og lavkonjunkturen innenlands har flatet ut, ha en sunn næring med egne, kompetente arbeidere og funksjonærer. Skal vi oppnå dette, er vi avhengig av at det offentlige stimulerer til inntak av lærlinger gjennom sine anbudskonkurranser, og

belønner kompetanse, innovasjon og livsløpskostnader ved tildeling av entrepriser. Dette vil bygge den seriøse delen av næringens konkurransekraft, og ruste den for fremtiden. Selv om bygg- og anleggsnæringen i dag er avhengig av utenlandsk arbeidskraft og til dels utenlandske entreprenører, kan vi ikke bestå av dette – vi trenger en solid norsk grunnstamme av hender og holder som fortsatt er der når oppdragene en gang blir færre. Og ikke minst: Næringen må selv løpende diskutere, og ha et bevisst forhold til, hva slags næring den i fremtiden skal være. Denne diskusjonen vil gi et veikart entreprenørene og andre aktører i næringen kan navigere etter.

Seks områder

For på en god måte å kunne møte samfunnets forventninger om å møte den sterke befolkningsveksten med tilhørende behov for nye boliger og infrastruktur, har EBA blinket ut seks innsatsfaktorer der organisasjonens arbeid er konsentrert rundt. Innsatsen på disse områdene skal – i samarbeid med myndighetene, andre aktører eller arbeidstakersiden - heve *seriøsiteten* i næringen, øke *rekruttering og kompetanse*, forbedre det offentlige rolle som *bestiller*, bedre *miljø* og næringens bærekraft, øke *produktiviteten* og legge til rette for effektiv utbygging av *infrastruktur*. Gjennom dette arbeidet vil EBA både sikre en respektert næring, og bidra til å påvirke rammevilkår for at næringen skal være nyskapende og lønnsom.

EBA erkjenner at det offentlige, både som bestiller og i kraft av å sette rammene for næringen gjennom lover, regelverk og standarder, sitter med nøkkelen til at bygg- og anleggsnæringen skal utvikle seg som en god næring. Ikke bare sitter de på verktøy som kan bidra til å forenkle hverdagen for bedriftene, de kan også skape større forutsigbarhet gjennom bedre planprosesser og finansieringsmodeller. På byggsektoren er et godt samspill mellom det offentlige, private investorer, utbyggere og eiere nødvendig for på en effektiv og lønnsom måte bygge bærekraftige bo- og næringsområder, der folk kan bo og trives. På anleggssektoren må planleggingsprosessene optimaliseres. I dag er gjennomsnittlig planleggingstid for vei ti år. I samarbeid med BNL har EBA gitt innspill til myndighetene om hvordan dette kan halveres, noe som er nødvendig både for å møte behovet for mer infrastruktur og for at næringens kapasitet skal utnyttes på best mulig måte.

Bygg- og anleggsnæringen vil alltid være blant Norges største næringer. Med de store investeringer og utbygginger vi nå står overfor, kan næringen i en tid også bli den største. Da hviler det stort ansvar både på næringen selv og på myndighetene at aktiviteten næringen utøver, er med på å bygge Norge på mer enn en måte. Vi må ha gode strategier og verktøy for hvordan både oppgangstider og nedgangstider skal håndteres, og for hvordan kompetanse og ansatte skal forvaltes. Næringen, gjennom arbeid i egne bedrifter og gjennom EBA og BNL, skal ta sin del av ansvaret for å tegne kartet. Myndighetene må gjøre det samme.

VISSTE DU AT:

EBA - Entreprenørforeningen Bygg- og Anlegg - utgjør 2/5 av Byggenæringens Landsforening, og er således den langt største bransjeforeningen innen byggenæringen, og alene større enn de fleste landsforeninger i NHO. EBA har omlag 220 medlemsbedrifter med ca. 25.000 ansatte. Medlemsbedriftene omsetter for ca. 60 milliarder kroner i året, og spenner fra landets største riksdekkende entreprenørbedrifter til mindre håndverksbedrifter og spesialentreprenører.

ET VELFUNGERENDE MARKED

Bestillerkompetanse er avgjørende for å skape et velfungerende marked og for å sikre lønnsomhet og seriøsitet i bygg- og anleggsnæringen. Manglende kompetanse skaper uforutsigbarhet, åpner for useriøse aktører og gir grunnlag for tvister både i konkurransefasen og gjennomføringsfasen.

Bestillerkompetansen i offentlig sektor er svært varierende. Innkjøp skjer desentralisert, i den enkelte etat og i den enkelte kommune. De fleste kommuner er for små til å ha et profesjonelt kompetansemiljø på byggherresiden og har derfor et større behov for kompetanseutvikling og hjelp. Manglende planlegging, liten dialog med markedet, uklare konkurransegrunnlag, uklare evalueringer, urimelige risiko og spesielle kontraktsbestemmelser er alt med på å motvirke et velfungerende marked. For å møte denne utfordringen arbeider EBA med kompetanseheving blant de offentlige bestillerne, og med direkte tiltak mot den enkelte oppdragsgiver.

Regelverket for offentlige anskaffelser regulerer konkurransegjennomføringen for alle offentlige

anskaffelser og er sentralt for næringen. EBA har, gjennom bygge- og næringsjuridisk avdeling, vært med på å opprette - og videreutvikler nå - en nasjonal innkjøpsportal for offentlige anskaffelser innen bygg og anlegg, www.anskaffelser.no/bygg-anlegg-eiendom. Portalen er i regi av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi). Den har som formål å profesjonalisere innkjøpere, og heve kunnskapen og kompetansen om utarbeidelse av konkurransegrunnlag og gjennomføring av konkurranser. Portalen inneholder blant annet planleggingsverktøy, veiledning for valg av gjennomføringsmodeller og konkurranseformer, modeller for valg og evaluering av tildelingskriterier, veiledning om bruk av standardkontrakter og verktøy for beregning av livssyklus kostnadsanalyser.

VISSTE DU AT:

EBA er medarrangør i det årlige arrangementet "Smartere innkjøp gir bedre bygg" i samarbeid med Difi, Kommune sektorens organisasjon (KS), Norsk kommunalteknisk Forening og NHO

Regelverket for offentlige anskaffelser er under revisjon i EU. Flere av bestemmelsene som er foreslått står i sterk strid med EBAs interesser. EBA deltar i påvirkningsarbeidet i EU for å sikre at bestemmelsene ikke blir vedtatt og sikre leverandørens interesser.

Urimelige spesielle bestemmelser stammer i noen tilfeller fra oppdragsgiverens rådgivere. Det er derfor gjennomført forhandlinger med de største rådgiverfirmaene. Forhandlingene er gjennomført i dialog med Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF). Resultatene er gode.

EBA forhandler direkte med enkelte større prosjekter om innholdet i kontraktene før konkurransene lyses ut. EBA bistår i også i økende grad bedriftene med å få fjernet spesielle bestemmelser, før innlevering av tilbud, i konkurranser som er utlyst.

EBA har også, i samarbeid med blant annet Difi og Leverandørutviklingsprogrammet, startet arbeidet med å utvikle eksempler og maler for samspill og nye gjennomføringsmodeller. Materialet skal brukes i direkte dialog med kundene som ønsker å vite mer, inngå i informasjons- og kursmaterialet til NHOs leverandørutviklingsprogram, og legges ut på Difis innkjøpsportal.

EBA har dessuten direkte kontakt med oppdragsgivere. Dialogen gjelder både innholdet i konkurransemaler og om gjennomføringen og innholdet i konkrete prosjekter som entreprisemodell, kvalifikasjon- og tildelingskriterier, risiko og beskrivelse.

EBA arbeider for at offentlige og private byggherrer bruker standardkontraktene uten bruk av

urimelige spesielle kontraktsbestemmelser. Det er derfor gjennomført forhandlinger med de største statlige oppdragsgiverne, fylkeskommunene, og det pågår forhandlinger med kommunene. Dette skjer i nært samarbeid med EBAs lokalavdelinger. Som ledd i dette arbeidet har EBA også etablert e-postadressen kontraktsavvik@eba.no hvor bedriftene kan sende inn kontraktsbestemmelser som avviker fra standardene.

DET MÅ VÆRE ENKELT Å VÆRE SERIØS

En seriøs bygge- og anleggsnæring er avgjørende for å sikre et marked der alle konkurrerer på like vilkår. Det er også nødvendig for å rekruttere til næringen, og for et godt samarbeid med kunder og myndigheter.

Svart arbeid i forbrukermarkedet er et stort samfunnsproblem. Også i det profesjonelle markedet operer useriøse bedrifter som tar markedsandeler på andre konkurransevilkår enn de seriøse og som ikke blir avslørt på grunn av manglende kontroll fra myndigheter og bestillere. Derfor arbeider EBA med tiltak for å avsløre og fjerne de useriøse aktørene, og med tiltak som skaper like konkurranseforhold og et velfungerende marked.

Arbeidet med å sikre et velfungerende marked krever innsats både i proffmarkedet og forbrukermarkedet. Innsats i proffmarkedet sikrer lik konkurranse og et seriøst arbeidsliv, mens EBAs innsats i forbrukermarkedet er rettet mot at bransjens omdømme skapes i forbrukermarkedet og derfor er viktig i forhold til blant annet rekruttering og politisk gjennomslagskraft. Seriøsitetsarbeidet

i EBA er rettet både mot samfunnet, myndigheter, bestillere og bransjen selv.

Seriøsitetsarbeid i proffmarkedet

For å lykkes i kampen mot svart arbeid, er bredt og forpliktende samarbeid avgjørende. Gjennom Seriøsitetsforum, der næringen samarbeider med en rekke offentlige aktører, herunder politi, arbeidstilsyn og skattemyndigheter, skal kontroll av arbeidere på byggeplass gjøres bedre og mer effektiv. Et viktig punkt for å oppnå dette, er kobling mellom ID-kort og arbeidstakerregister. Arbeidstakersiden, som også deltar i forumet, er en viktig allianse for å avdekke aktører som har kobling til det useriøse markedet. Forumet ser også på hvilke tiltak de offentlige oppdragsgivernes kan iverksette for å utelukke useriøse bedrifter og sikre lik konkurranse mellom de seriøse.

EBA arbeider også direkte overfor oppdragsgiverne om innholdet i konkurransegrunnlagene for å sikre like og seriøse konkurransevilkår. Gjennom besøk i EBAs lokalavdelinger avklares det hvilke oppdragsgivere som skal prioriteres, og hvilke problemstillinger som er aktuelle.

EBA ønsker å prøve ut nye måter å arbeide på, og har sammen med EBAO innledet et pilotsamarbeid med Skatt Øst som innebærer tiltak for å avdekke useriøse aktører og redusere omfanget av ulik konkurranse. Samarbeidet omfatter blant annet egen tipstelefon der bedriftene kan informere Skatteetaten om useriøs virksomhet, og det utvikles praktiske verktøy for å sjekke ID-kort og underentreprenører før og under oppdrag.

Seriøsitetsarbeid i forbrukermarkedet

De største utfordringene knyttet til svart omsetning og useriøse aktører, er å finne i forbrukermarkedet. Dette påvirker både konkurranse situasjon og næringens omdømme, og selv om det er få

tiltak rettet mot dette markedet som EBAs bedrifter kan gjennomføre, tar EBA ansvar også her. EBA har derfor deltatt aktivt i utarbeidelse av www.handlevitt.no. EBA har også arbeidet med kommersielle nettaktører, som finn.no og mittanbud.no om råd til forbrukerne for blant annet valg av en seriøs leverandør.

Forbrukerne selv er en viktig allianse for å fremme seriøsitet i næringen. EBA arbeider for å få på plass en Forbrukerklagenemnd etter at forbrukertvistnemnda ble nedlagt. Målet er å opprette en bygg-garantiordning for forbrukerkjøp opp til hundre tusen kroner.

VISSTE DU AT:

EBA har et eget utvalg for etikk og samfunnsansvar, som gir råd til EBAs hovedstyre og organisasjon*

EBAs arbeid med www.anskaffelser.no i samarbeid med Difi har vært og er prioritert som et bidrag til økt seriøsitet i næringen. Innkjøpsportalen inneholder blant annet anbefalte forslag til kvalifikasjonskriterier, reguleringer som sikrer lovpålagte minstekrav til lønns- og arbeidsvilkår og krav om lærlingeordning.

EBA har sammen med blant annet BNL og Fellesforbundet utarbeidet en veileder mot sosial dumping, som nylig er revidert.

Arbeidsdepartementet har gitt Difi og Arbeidstilsynet i oppdrag å utrede og

komme med forslag til hvordan offentlige oppdragsgivere kan kontrollere at det ikke foregår sosial dumping på byggeplass. EBA deltar i arbeidet. Arbeidstilsynet starter kontroller fra 1. juni 2013.

EBA har sammen med NHO Service, BNL og EBAO nedsatt en arbeidsgruppe for å sikre tilgang på kompetent og tilstrekkelig arbeidskraft. Dette samarbeidet vil bidra til å utelukke useriøse aktører.

EBAs generalforsamling i 2012 vedtok at alle medlemsbedrifter skal signere EBAs etikkplakat og ha rutiner for etterlevelse for å sikre at offentlig regelverk og etikkplakat følges. EBA har utviklet et eget program for å bistå bedriftene i dette.

FRA TI TIL FEM ÅR

Infrastruktur er avgjørende for å sikre god bolig- og næringsutvikling. For å møte den raske befolkningsveksten som vil komme de neste tyve årene, må planleggingstiden for samferdselsprosjekter ned og finansieringen opp.

Forståelsen av hvor viktig god infrastruktur er for utviklingen av bo- og arbeidsmarked, har senket seg både blant politikere og i befolkningen. EBA har vært en aktiv pådriver for å fremme denne forståelsen, både inn mot de politiske miljøer og mot departementer og etater.

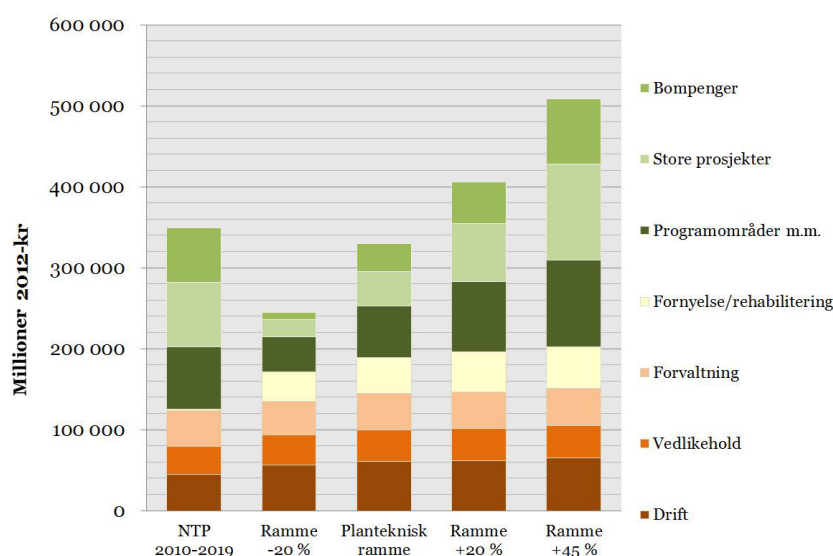
Det mest sentrale verktøyet ved utbygging av infrastruktur, er Nasjonal Transportplan. Etatenes eget forslag til ny plan ble lagt frem i slutten av februar 2012, og viste en økning i rammene på 45 prosent (se figur). Dette viser ambisjoner om å løse de store oppgavene vi står overfor for å møte både befolkningsvekst, regional utvikling og sentralisering. Regjeringen har da også uttrykt at den vil ha på plass et "tipp-topp" transportsystem innen 20 år.

Skal et slikt mål nås, må nye finansieringsmodeller på plass. I tillegg må planleggingstiden ned. I dag

er gjennomsnittlig tid for en planprosess ti år, for enkelte større prosjekter langt mer. Ikke bare fører dette til at store og viktige prosjekter blir sent løst, det gir også dårlig ressursutnyttelse, kontinuitet og forutsigbarhet for næringen. Samferdselsprosjektene i seg selv blir satt på vent, så også bolig- og næringsutviklingen de skal forløse.

EBA og BNL mener den gjennomsnittlige planleggingstiden kan reduseres til fem år. Dette er både mulig og nødvendig for å få fart på viktige prosjekter som Inter City, Ringeriksbanen og E 39 på Vestlandet - for å nevne noen. På svært mange områder er EBA og BNL hørt, og vi ser at vår argumentasjon og forslag er tatt inn i både etatenes forslag til NTP og Stortingsproposisjon 1S. Våre mest sentrale innspill kan oppsummeres i ti punkter:

- Det offentliges rolle som byggherre må revideres og det må føres en aktiv leverandør- og markedsutvikling i tråd med dette
- Tilrettelegging for differensierte gjennomføringsstrategier og tildeling på mere enn kun pris.
- Gjennomføringsmodeller med større ansvar og større oppdrag
- En tilrettelegging til ett høyere volum og mere differensierte strategier er avhengig av forutsigbarhet både for leverandører og byggherreorganisasjoner.
- Tydelige byggherrestrategier og leverandørstrategier for så vel internasjonal konkurranse og tilrettelegging for lokal og regional konkurranse.
- Åpne for å inkludere drifts- og vedlikeholdsoppdrag i utbyggingskontrakter.
- Driftskostnader på driftskontrakter har øket grunnet stadig mer teknisk kompliserte anlegg å drifte, økt trafikk og større krav fra trafikanter i tillegg til en prisutvikling i samfunnet for øvrig.
- Det bør vurderes nytt planregime for store statlige infrastrukturprosjekter.
- Finansieringen må være langsiktig og forutsigbar.
- Utbygging bør skje på lengre sammenhengende strekninger.

VISSTE DU AT:

I 2012 ble EBA fullintegret på veisektoren ved at tidligere FAV bedrifter / Foreningen for veiser-vice og asfalt) valgte å samle seg i EBA. Dermed er nå veiservice (Drift og vedlikehold) blitt enda større og asfaltfagene blir heretter representert via EBA på vegne av de bedriftene som nå er EBA medlemmer.

EN BÆREKRAFTIG BYGG - OG ANLEGGSNÆRING

Satsing på energieffektivisering og redusert bruk av helse- og miljøfarlige stoffer er viktig for at bygg- og anleggsnæringen skal gå fremtiden i møte på en bærekraftig måte.

Mens energieffektivisering sparer både miljø og byggherre for kostnader, bidrar mindre bruk av helse- og miljøfarlige stoffer til at bygg- og anleggsnæringen blir et tryggere sted å arbeide. Dessuten får vi sunnere bygg og mindre av farlig avfall. Gjennom tiltak på begge områder, vil bygg- og anleggsnæringen øke sin bærekraft.

EBA arbeider på flere områder for å øke fokus på klima- og miljøvennlige løsninger, og kunnskapen om dette. Gjennom interne prosesser og samarbeid med myndigheter og bedrifter, skal næringen settes i stand til å møte fremtidens utfordringer og forventet økt bygg- og renoveringsaktivitet på en bærekraftig måte. Skal vi nå målet, må de kravene byggherrer og det offentlige som vår største kunde også sette ambisiøse mål. Det stiller krav til de avtaler som inngås mellom entreprenør og kunde.

Det må bli viktigere å konkurrere på miljø, ikke bre pris.

Gjennom et eget utvalg for klima, energi og miljø (KEM-utvalget) kommer EBAs medlemsbedrifter med innspill til myndighetene om hvordan de som lovgivere og bestillere skal stimulere til et bedre miljø, og fremme bransjens seriøsitet på dette området. Gjerne sammen med andre organisasjoner og aktører for å øke fokus og gjennomslagskraft. Blant de viktigste sakene nå er å styrke fokus på miljø på byggeplass og anlegg, revisjon av nasjonal handlingsplan for byggavfall (NHP) og oppfølging av Bygg 2. I tillegg vil EBA arbeide for å bedre miljøkriterier i anskaffelser fra sentrale offentlige oppdragsgivere, og bedre kontroll og oppfølging av disse.

VISSTE DU AT:

KEM-utvalget har i 2013 bidratt med innspill til regelverksutforming gjennom BNL og EBA, kurs i passivhus i samarbeid med Lavenergi-programmet, og gitt høringssvar til nye kontraktsmaler for Difi

KEM-utvalget har tatt grep for å redusere bruk av miljøgiftholdige byggevarer gjennom avtale mellom Direktoratet for byggkvalitet (DiBK)

EBA, Grønn Byggallianse m.fl. om utfasing av fugeskum med klorparafiner, samt bidratt til å etablere Chem-Xchange som verktøy for å forenkle bedriftenes krav til å oppfyllesubstitusjonsplikten. Videre har utvalget etablert dialog med DiBK om utviklingen av regelverket om energi-effektivitet.

ChemXchange

Gjennom ChemXchange tilbys bedriftene et enkelt og sikkert system for å ivareta lovkrav for bruk av kjemikalier og produkter. Byggenæringen er den største industrisektoren i Europa. Bare i Norge er bygg- og anleggsbransjen med sine tusenvis av byggeplasser, storbruker av kjemikalier og kjemikalieholdige produkter.

ChemXchange er et dynamisk og brukervennlig verktøy som forenkler kjemisk risikovurdering og bidrar til miljøriktig og sikker kjemikaliehåndtering på byggeplass. For faste produkter gir systemet helt nye muligheter for å innhente teknisk data og miljødata. Dette er av avgjørende betydning for å møte de nye kravene som blir stilt til produsenter og grossister som fra 1. juli 2013 plikter å dokumentere produktenes ytelser igjennom en ytelseserklæring.

EBA har vært koordinator for utviklingen av ChemXchange, som er et EU-prosjekt med 16 partnere fra åtte land. Med bevilgning på 2,2 millioner euro gjennom EUs syvende rammeprogram, har prosjektet hatt en ramme på 3 millioner euro. EBA har som koordinator bidratt til at den europeiske byggenæringen har fått et system for mottak av sikkerhetsdatablader, ytelseserklæringer og annen miljø- og teknisk informasjon om byggevarer. Prosjektet ble avsluttet og presentert 31. oktober 2012.

VISSTE DU AT:

45 000 forskjellige materialer og produkter er i hyppig bruk i bygg- og anleggsaktiviteter i Europa (FIEC)

I følge OSHA – European Agency for Safety and Health at Work- får bygningsarbeidere i Europa ulike problemer pga kjemikalieholdige materialer – kreft, silikose, hud-problemer og forgiftning av tungmetaller.

Kjemisk eksponering koster byggeindustrien minst 98 millioner dagsverk og tilsvarer to millioner sykdomstilfeller hvert år. Dette har en prislapp på 75 milliarder euro pr år eller rundt 200 euro pr innbygger i EU.

TRENGER FLERE KLOKE HODER OG FLERE FLINKE HENDER

8000 nye fagarbeidere, 500 fagskoleteknikere og 1000 ingeniører og sivilingeniører. Det er hva bygg- og anleggsnæringen trenger hvert år for å få jobben gjort.

I dag dekkes mindre enn halvparten av behovet for ny arbeidskraft i næringen gjennom videregående opplæring. Kun halvparten av de ca. 4000 som hvert år søker seg til VG1 Bygg- og anleggsteknikk gjennomfører med fag- eller svennebrev. Samtidig er mangelen på ingeniører prekær, til tross for en økning i søkning til både bachelor- og mastergradsstudier. Økt rekruttering og bedre gjennomføring i skole vil dermed være avgjørende for å skaffe nok fagarbeidere i årene fremover.

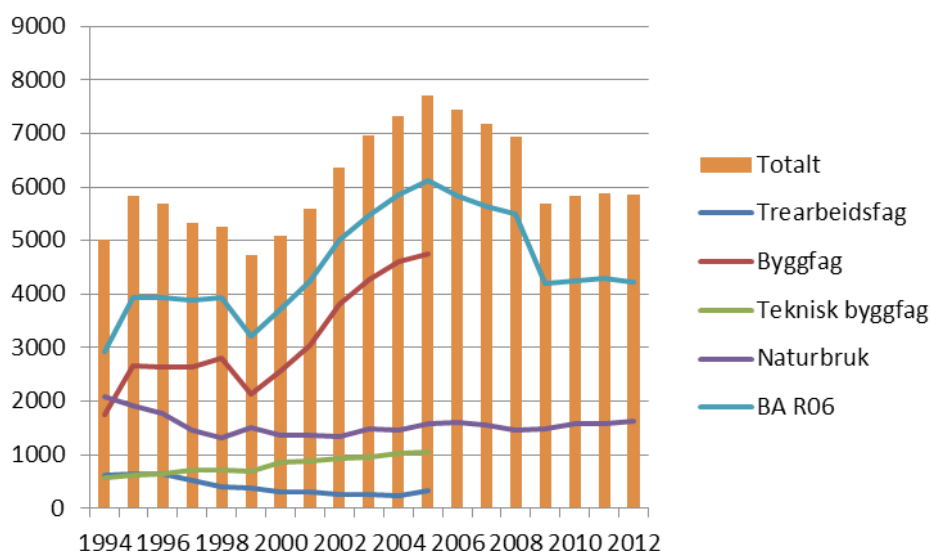
Vi vet at prosjektene står i kø for bygg- og anleggsnæringen i årene som kommer. Skal vi klare å møte den økte etterspørselen, er vi avhengig av både tilstrekkelig og godt kvalifisert personell. Selv om vi kan ta av konjunkturtopper gjennom innleie og bruk av utenlandsk arbeidskraft, trenger norske entreprenører en solid og stor grunnstamme av egne medarbeidere.

Næringen tar selv et stort ansvar for å få dette til. Et flertall av EBAs medlemsbedrifter tar inn lærlinger, og blir gjennom dette en del av utdanningssystemet. Til gjengjeld forventer vi at det offentlige legger til rette for at elever skal få god informasjon om næringens mange fag og muligheter, og at de blir gitt rett rådgiving ut fra sine personlige kvalifikasjoner. I like stor grad som bedriftene

trenger god informasjon for å ta hånd om lærlingene innenfor rammene av et offentlig skolesystem, trenger skolene kunnskap om hvilke muligheter og arbeidsmarked som næringen kan tilby de unge. Dette er et felles ansvar og en jobb som må løses sammen. Og her tar EBA en aktiv rolle.

Konkurransen om kontrakter innen både bygg og anlegg blir stadig tøffere, ikke minst på grunn av konkurranse fra utenlandske entreprenører. Mange av disse har ikke lærlinger. EBA mener det offentlige må stille krav til inntak av lærlinger for å få tildelt større offentlige kontrakter, og at bedriftene må stimuleres til slikt inntak. Et eksempel på hvordan dette kan gjøres, er å yte kronebidrag, slik Statens Vegvesen gjør det.

EBA er med, og vil være med på å forme fremtidens utdanning innen bygg og anlegg. I dag deltar vi på mange arenaer der beslutningene tas, internt i NHO-fellesskapet, og eksternt i dialog med faglige råd og utvalg. Ikke minst arbeider vi tett opp mot fylkeskommunene, som sitter med det daglige ansvar for å sikre ungdom lærlingeplass. Det er viktig at de som gir ungdommen råd om hvilket yrke de skal velge, kjenner de muligheter den enkelte vil få ved å velge bygg og anlegg. Den kunnskapen skal EBA gjøre sitt beste for å gi.

Søkertall:**Videregående skole**

Søkertallene for 2012 går ned, sammenliknet med de to foregående år. I forhold til antall studieplasser er Bygg- og anleggsteknikk ett av utdanningsprogrammene med færrest antall søkere i følge Utdanningsdirektoratet. Pr. 1.mars 2012 var det 4229 søkere til 4900 studieplasser på Vg1 Bygg- og anleggsteknikk.

Lærlingplasser:

Det er en liten økning i antall søkere til læreplass i forhold til 2011. Pr. 1. mars 2012 var det 2849 søkere til læreplass. I 2011 var søkertallet 2834.

VISSTE DU AT:

EBA arrangerte NM i Betongfag under Yrkes-NM 2012 på Norges Varemesse. EBA deltok med fem lærlinger, som var håndplukket fra fem av Byggopp kontorene.

EBA hvert år inviterer til EBAs kompetansedag? I 2012 var temaet Ny Teknologi og nye samarbeidsformer, med fokus på BIM og Lean.

EBA, i samarbeid med MEF, delte ut arbeidstøy til alle elever som begynte på VG2 Anleggsteknikk høsten 2012? Det har vi gjort siden 2008.

EBA utvikler en ny lærebok i betongfag? Den skal være klar i 2013.

EBA støtter opp om Næringslivsringen ved NTNU? Næringslivsringen er et samarbeidstiltak mellom byggenæringen og studieprogrammet for Bygg- og miljøteknikk ved NTNU, for å styrke rekrutteringen av studenter og bidra til næringsrelatert kompetanseutvikling i byggstudiet.

OPPLÆRINGSKONTOR OVER HELE LANDET

Gjennom opplæringskontoret Byggopp følges den enkelte lærling opp gjennom hele læretiden, fra første besøk på byggeplass til svenneprøve er avlagt.

Byggopp er en landsdekkende kjede bestående av 10 opplæringskontor innen bygg- og anleggsteknikk, tilknyttet EBA. Opplæringskontoret er en viktig brikke i arbeidet med å rekruttere ungdom til bygg- og anleggsnæringen. De møter ungdommer på deres arena: På ungdoms- og videregående skoler, på utdanningsmesser som på Facebook. Byggopp har også god kontakt med rådgivere og lærere på skolene.

Byggopp har ansvar for at opplæringen den enkelte lærling mottar hos bedriften, er i samsvar med lo og regelverk, og er en viktig støttespiller for både bedrift og lærling. EBA har i fellesskap med Byggopp utarbeidet strategier og opplæringsmateriell. Dette skal sikre bedriftene og lærlingene kvalitet og forutsigbarhet uansett hvor bygg- eller anleggs-plassen ligger, og hvilket Byggopp-kontor det er inngått lærekontrakter med. For riksdekkende entreprenører, som for eksempel NCC, Skanska og Veidekke, betyr det uansett hvor i landet lærlin-

gene deres er, blir de fulgt opp av et Byggopp-kontor som bruker det samme oppfølgingssystemet som alle de andre.

Gjennom hele læretiden blir lærlingene med jevne mellomrom besøkt av Byggopps medarbeidere på det bygg- eller anleggsprosjektet de befinner seg på. Opplæringskontoret danner seg et bilde av den enkelte lærlings fremgang, og det blir skrevet statusrapport på faglig utvikling, trivsel og samarbeid. Byggopp er også ansvarlig for at lærlingene når målene i læreplanen. Et viktig verktøy er det elektroniske loggføringssystemet lærlingene bruker. Her fører lærlingene inn timer og skriver inn hva de har arbeidet med i løpet av uken. Bilder de tar underveis kan også legges inn. Det gjør det enkelt for både bedrift og opplæringskontor å følge med på lærlingens utvikling.

1. Byggopp Hedmark og Oppland
(1 ansatt)
2. Byggopp Oslo, Akershus og Østfold
(4 ansatte)
3. Byggopp Telemark, Vestfold og
Buskerud
(3 ansatte)
4. Byggopp Agder
(Aust og Vest)
(3 ansatte)
5. Byggopp Rogaland
(9 ansatte)
6. Byggopp Hordaland
(3 ansatte)
7. Byggopp Sogn og Fjordane
(4 ansatte)
8. Byggopp Møre og Romsdal
(1 ansatt)
9. Byggopp Trøndelag
(Sør og nord)
(4 ansatte)
10. Byggopp Hålogaland (
Nordland, Troms og Finnmark)
(3 ansatte)

EN SIKKER ARBEIDSPASS

Gjennom å sette fokus på helse, miljø og sikkerhet, og utvikle verktøy for å hjelpe bedriftene, bidrar EBA til en tryggere og enklere arbeidsdag.

Byggenæringen er en næring med mange risikofylte arbeidsoppgaver. Hvert år skades mange arbeidstakere grunnet feil bruk av arbeidsutstyr. I tillegg blir arbeidstakere rammet av yrkessykdommer som nedsatt hørsel, skjelett og muskelplager som skyldes vibrasjon, støy og uheldige arbeidsstillinger. Dessverre ser vi også alt for mange dødsulykker på våre arbeidsplasser.

Ved å sette fokus på helse, miljø og sikkerhet, og utvikle verktøy for å hjelpe bedriftene, vil EBA bidra til en tryggere og enklere arbeidsdag for både arbeidsgiver og arbeidstaker.

EBA arbeider også for at bedriftene har gode rammevilkår for sitt HMS arbeid. Disse avgjøres i stor grad av myndighetene, og EBA høringsinstans ved endringer i aktuelle lover og forskrifter. Og når en endring blir gjort, er det EBAs oppgave å kommunisere dette til bedriftene og gi veiledning, utvikle undervisningsmaterieell og skape arenaer for erfaringsutveksling og diskusjon.

En slik arena er den årlige HMS-konferansen. I 2012 ble den arrangert for fjerde gang med hele 210 deltakere. Konferansen arrangeres i samarbeid med BNL, Arbeidstilsynet, Fellesforbundet, Arbeidsmandsforbundet, Jernbaneverket og Statens Vegvesen.

Ergonomiportalen er utviklet i samarbeid med arbeidstakersiden. Den inneholder informasjon som skal hjelpe både den enkelte ansatte og bedriftene i valg av arbeidsstilling og verktøy.

Det å arbeide i bygg- og anleggsnæringen er for mange et tungt fysisk arbeid. Kroppen er laget for å være i fysisk aktivitet men når kroppens toleransegrenser overskrides er det fare for utvikling av belastningsskader.

Ergonomiportalen.no inneholder skreddersydd materiale for yrkesgrupper innen bygg og anlegg. Her finnes tips og råd til forebygging av muskel/skjelettplager og skader.

VISSTE DU AT:

EBA har utviklet en veileder til Byggherreforskriften? Veilederen har til hensikt å gi aktørene praktiske råd om hvordan BHF's ansvar, roller og oppgaver skal ivaretas og fordeles og er et nyttig hjelpemiddel for entreprenørbedriftene.

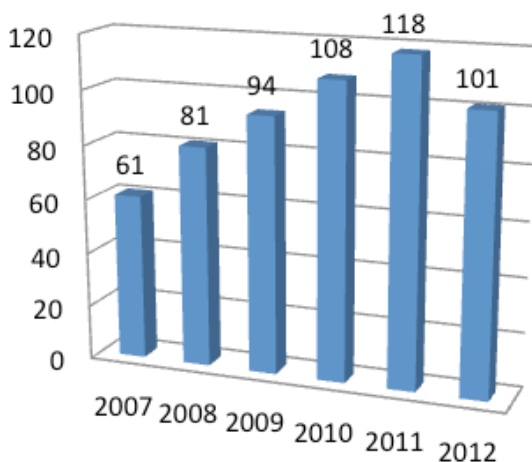
EBA har også deltatt i arbeidet med å utvikle byggblankettene 8440 A og 8440 B. Byggblankett 8440 A er utformet slik at den kan brukes for byggherrens kontrakter både med byggherrens representant, koordinator for prosjekteringsfasen og koordinator for utførelsesfasen. Byggblankett 8440 B er en ytelsesbeskrivelse der man fyller ut hvilke oppgaver etter byggherreforskriften som er lagt på de ulike aktørene i prosjektet.

ENTREPRENØRSKOLEN

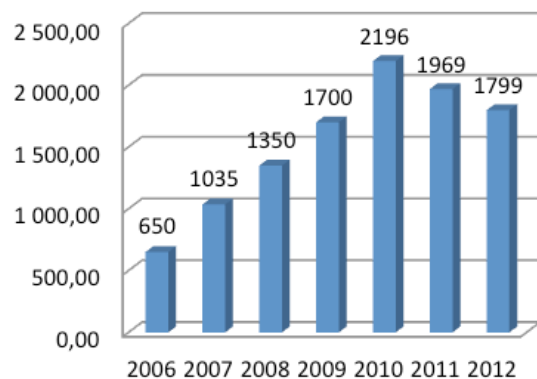
EBA tilbyr bedriftene til sammen ca. 30 ulike kurs innen fagområdene jus, tekniske fag, HMS og ledelse og økonomi. Gjennom Entreprenørskolen bidrar EBA til kompetanseheving hos sine medlemsbedrifter. Kursene arrangeres rundt om i landet gjennom EBAs lokalavdelingsapparat i tillegg til at de også kan arrangeres bedriftsinternt.

I 2012 gjennomførte EBA mer enn av 100 kurs for ca 1800 deltakere.

Antall kurs:

Antall kursdeltakere:

VISSTE DU AT:

Anleggslederskolen er et kurs for den som har det daglige ansvaret på bygg- og anleggsplassen. Målsettingen med kurset er å øke kompetansen på mellomledernivået slik at anleggsleder får styrket sine muligheter til å lede sine prosjekter bedre. Ved å gi anleggslederen innføring i nøkkeloppgaver, informasjon om forberedende aktiviteter samt opplæring innen viktige oppgaver, vil han få bedre

forutsetninger til å gjøre en bedre jobb. Hovedfokus er i byggeprosessen, men det vektlegges å gi en helhetlig innsikt i alle fasene fra prosjektering til overtakelse.

EBA har deltatt i en referansgruppe for kurs om passivhus som utvikles av Lavenergiprogrammet. Kurset blir tilbudt i løpet av 2013.

EBA I NORD, SØR, ØST OG VEST

Gjennom ni lokalavdelinger taler EBA bygg- og anleggsnæringens sak helt fra Lindesnes i sør til Nordkapp i nord.

Kunnskap om lokale forhold og et solid politisk kontaktnett er avgjørende i arbeidet for å fremme den enkelte bedrifts interesser. EBAs lokalavdelinger representerer et slagkraftig, næringspolitisk fellesskap i arbeid inn mot de enkelte kommuner eller fylker, ofte i samarbeid med EBAs sentrale administrasjon eller NHO. Lokalavdelingene er bindeledd mellom det enkelte medlem og EBA. Lokalavdelingene skaper også faglige og sosiale møtesteder for bedriftene. Gjennom medlemsmøter som tar for seg både nasjonale og lokale temaer, kurs og konferanser skal medlemsbedriftene kunne holde seg oppdatert og faglig trygge i hverdagen.

● = lavoppløste, må ha høyoppløst til trykk. De skal være sort/hvit.

OSLO AVDELING (EBAO)

Ole Henrik Ystehede / Daglig leder
Middelthunsgate 27 / 0368 Oslo
Postboks 5485 Majorstuen / 0305 Oslo
Tlf. 23 08 75 00 / M. 98 26 05 73
E-post. ohy@eba.no

HEDMARK OG OPPLAND AVDELING (EBAHO)

Gerd Kjølstad / Avdelingsleder
Mjøssenteret Nord Storgaten 150 / 2390 Moelv
T. 62 34 69 00 / F. 62 34 69 15 / M. 95 85 39 50
E-post. gerd.kjolstad@nho.no

TELEMARK, VESTFOLD OG BUSKERUD AVDELING (EBATVB)

Thormod Hansen / Daglig leder
Åslyveien 19 / 3170 SEM
M. 95 94 58 42
E-post. thormod.hansen@eba-tvb.no
trippelboogey@gmail.com

SØRLANDET AVDELING (EBAS)

Jan Olaf Dukan / Daglig leder
Kjøita 19 / 4630 KRISTIANSAND
M. 92 20 06 52
E-post. jod@ebanett.no

ROGALAND AVDELING (EBAR)

Bjørn Helliesen / Daglig leder
Strandkaia 28 / 4005 STAVANGER
Postboks 153 Sentrum / 4001 STAVANGER
T. 51 84 12 20 / F. 51 84 12 21 / M. 91 31 64 96
E-post. bjorn.helliesen@lawyer.no

VESTENFJELSK AVDELING (EBAV)

Hans Martin Moxnes / Direktør
Veiten 3 / 5012 BERGEN
T. 55 90 72 50 / F. 55 90 15 12 / M. 93 45 42 00
E-post. Hans.moxnes@ebav.no

MØRE OG ROMSDAL AVDELING (EBAMR)

Monika Eeg / Daglig leder
Kongens plass 1, 3.etg. / 6509 Kristiansund
Postboks 161 / 6501 KRISTIANSUND
T. 71 57 02 80 / F. 71 57 02 81 / M. 91 59 89 17
E-post. eba@nnr.no / monika@nnr.no

TRØNDELAG AVDELING (EBAT)

Ingvill Kvernmo / Daglig leder
Nardovegen 4b / 7032 Trondheim
M. 41 23 24 33
E-post. ik@eba.no

HÅLOGALAND AVDELING (EBAH)

Knut Wilhelmsen / Direktør
Bankgata 9-11 / 3. etasje / 9008 TROMSØ
F. 77 66 25 40 / M. 90 18 06 96
E-post. knut.wilhelmsen@nho.no

Sven Christian Ulvatne

Jan Hestås

STYRELEDER: Sven Christian Ulvatne, adm.direktør / Backe Entreprenør Holding AS
NESTLEDER: Jan Hestås, konsernsjef / Kruse Smith AS

Arild Grønsdal

Arve Peder Lyngstad

David Kristiansen

Gabriel Bjørseth

Frode Antonsen

Jon Syrtveit

Odd-Egil Djøseland

Anders Elje

Tor Nordstrøm

FRA LOKALAVDELINGENE:

Arild Grønsdal, daglig leder	(EBAV)	Sjøentreprenøren AS
Arve Peder Lyngstad, prosjektleder	(EBAMR)	Skanska Norge AS
David Kristiansen, distriktssjef	(EBATVB)	Kruse Smith Entreprenør AS / Telemark
Gabriel Bjørseth, daglig leder	(EBAT)	Primahus Entreprenør AS
Frode Antonsen, adm.direktør	(EBAO)	AS Selvaagbygg
Jon Syrtveit, Regiondirektør Syd	(EBAS)	Kruse Smith Entreprenør AS
Odd-Egil Djøseland, distriktssjef	(EBAR)	Kruse Smith Entreprenør AS / Avdeling Haugesund
Anders Elje, daglig leder	(EBAHO)	Syljuåsen Oppland AS
Tor Nordstrøm, distriktssjef DK Nord	(EBAH)	NCC Construction AS

Jan Erik Kalseth

Helge Opedal

Petter Moe

Harald Lausund

Morten Christensen

FRA FAGFORENINGENE:

Jan Erik Kalseth, produksjonsleder / (NBU) / Skanska Norge A

FRIE VALGTE:

Helge Opedal, regionsleder / Veidekke Entreprenør AS

Petter Moe, adm.direktør / Peab AS

FRA BEDRIFT INNENFOR DRIFT OG VEDLIKEHOLD/ASFALT

Harald Lausund, seniorrådgiver / Veidekke Industri AS

VARAREPRESENTANTER:

Morten Christensen, eier? / MajaTeknobygg AS

